

Barikādēm 30

*Andris Vaivods,
Līvānu novada domes priekšsēdētājs*

Janvārī aprit 30 gadi kopš 1991. gada janvāra barikādēm, kad Latvijas neatkarības atbalstītāji aizstāvēja mūsu Latvijas brīvību pret militāru pārspēku un neatkarības pretiniekiem.

Daudz tautiešu devās uz barikādēm arī no Līvāniem, Jersikas, Rožupes, Rudzātu, Sutru un Turku pagastiem. Arī es pats biju aculiecinieks un dalībnieks tā laika notikumos.

Tas bija mūsu laiks – drosmīgu un atbildīgu cilvēku laiks. Cilvēku, kas mīlēja savu tēvzemi, kam padomju iekārta nebija piemērama, kuri vēlējās tādu Latviju kāda bija mūsu senčiem. Tā bija mūsu drosme, uzdrīkstēšanās un nepieciešamība, lai Latvija turpinātu dzīvot ar savu karogu, savu valodu, attīstību un demokrātiju.

Savu lomu nospēlēja ikkatrs cilvēks, un, ja tā tas nebūtu noticis, tad šodien mēs diez vai būtu brīvi un nedzīvotu tur, kur dzīvojam. Ar savu vārdu, ar savu teikšanu, ar savām iespējām. Toreiz viss sākās jau 1988. gadā, kad man bija 28 gadi. Jau tad cilvēki sadalījās, jo bija Interfrontes spēks un Tautas fronte. Tautas frontē bija tie cilvēki, kuri spēja un varēja darboties, kas uzskatīja, ka ar savu drosmi un atbildību viņi var mainīt. Tie bija Latvijas varoņi. Tā tik tiešām bija vienotība. Ne tikai latviešos, bet visās tautībās, kas šeit dzīvoja – lietuvieši, igauņi, krievi, baltkrievi, ukraiņi u.c. Es piedalījos manifestācijās gan Daugavpilī, gan 13. janvārī Rīgā. Man blakus varēja dzirdēt visas valodas. Tie bija cilvēki, kam bija apņēmis padomju režīms. Tie bija cilvēki, kas ticēja Latvijai un uzskatīja to par tēvzemi.

13. janvārī es ar domubiedriem no Rožupes bijām 11. novembra krastmalā, Latvijas Tautas frontes rīkotajā Vislatvijas protesta manifestācijā sakarā ar bruņoto apvērsumu un Padomju armijas bruņotajām akcijām Lietuvā. Tobrīd jau bija tapis zināms par bojā gājušajiem. Mājupceļā pa radio dzirdējām aicinājumu celt barikādes, lai sargātu Rīgu. Jau 3 stundu laikā mēs, 10 cilvēki no Rožupes, bijām gatavi doties atpakaļ uz Rīgu. Tie bija Vitālijs Salcevičs, Aivars Ancāns, Valdis Daugavietis, Vitauts Stonkuss, Andris Lācis, Konstantīns Šilovs, Ivars Batarāgs, Kārlis Bulmeisters, Aloizījs Kančs un arī es. Savukārt Viktors Kūka palika un gatavoja autobusu un cilvēkus, kas varēs mūs nomainīt. 14.

janvārī pulksten 4 no rīta mēs vieni no pirmajiem ieradāmies Zaķusalā pie televīzijas ēkas. Priekšā bija daži simti rīdzinieku, bet pamazām ieradās arvien vairāk cilvēku no rajoniem. Televīzijas vestibilā darbojās feldšeri un ārsti, bija padomāts par medicīnisko palīdzību, ja nāktos glābt cilvēku dzīvības. Zaķusalā aizvadījām nakti un visu nākošo dienu. Dega uguns kuri, cilvēki nesa pārtiku, siltu tēju, sievietes dalīja vīriem cigaretes, kas toreiz bija uz taloniem – deficīta prece. Bijām nodrošināti ar malku, to nepārtraukti pieveda klāt, ar karstu zupu, piejūras zvejnieki brauca ar kūpinātām zivīm.

Tā kā mūsu autobuss pie televīzijas ēkas ieradās viens no pirmajiem, tajā uzstādīja rāciju. Līdz ar to varējām sekot līdz notikumiem citās Rīgas vietās: kur un kā pārvietojas OMON vienības. Visu laiku bija jūtama spriedze un neziņa par to, kas notiks tālāk. Sevišķi saspringām brīžos, kad tika ziņots par omoniešu kustību televīzijas virzienā. Tad visi steidzās ārā no autobusiem un izveidoja dzīvu cilvēku "sienu" ap televīziju.

Man šķiet, ka katram tajās dienās un naktīs bija pārdomu laiks. Nevienam nezināja, kā būs, ar ko barikāžu laiks beigsies, cik upuru tas prasīs. Bija bažas par mājiniekiem, par bērniem. Visi taču zinājām, kāds liktenis mūsu tautu un tās brīvības cīnītāju ģimenes sagaidīja 1941. un 1949. gadā. Atcerējāmies Gruzijas notikumus. Katrs saprata, ka viss var notikt. Drīz tika sagaidīta nākošā pagasta vīru maiņa, kurus atkal nomainīja iepriekšējie.

Tā bija pirmā reize, kad padomju armijas vienības atkāpās tautas vienotības priekšā. Viņiem bija pārspēks, bruņumašīnas un ieroči, mums – tikai vienotība iet līdz galam.

Barikāžu atceres 30. gadadienā vēlos teikt paldies visiem barikāžu dalībniekiem no Līvānu pilsētas, Jersikas, Rožupes, Rudzātu, Sutru un Turku pagastiem. Ja ne jūsu dzimtenes mīlestība un drosme, noteikti viss būtu pavērsties pavisam citādāk. Vienoti mēs spējām izturēt un uzvarēt. Tas nebija viegli un nebija ātri, bet tāpēc nosargātā brīvība ir vēl jo lielāka vērtība. Paldies jums visiem, un lai stipra jums veselība!

Lai godinātu mūsu novadā dzīvojošos barikāžu dalībniekus 30. gadadienā, Līvānu stikla pušanas darbnīcā ir tapusi īpaša pagodināšanas zīme. To bija iecerēts svinīgi pasniegt janvārī barikāžu gadadienas pasākumā, bet, ņemot vērā COVID-19 ierobežošanai noteiktos pulcēšanās ierobežojumus, zīmju izsniegšanu nācās pārcelt uz vēlāku – pēc ierobežojumu atcelšanas.

Būsim vienoti arī šodien, lai pārvarētu šo jauno izaicinājumu. Lai jums visiem stipra veselība!